

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 58/2016-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. februára 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe podľa čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Sociálnej poisťovne, ústredie v konaní vedenom pod č. BA-84683/2014 34039-2/2014-BA, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Sžz 7/2014 a jeho rozsudkom z 18. marca 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. apríla 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe podľa čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom Sociálnej poisťovne, ústredie (ďalej len „Sociálna poisťovňa“, v citáciách „porušovateľ 1/“) v konaní vedenom

pod č. BA-84683/2014 34039-2/2014-BA (ďalej len „napadnuté konanie Sociálnej poisťovne“), ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“, v citáciách „porušovateľ 2/“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Sžz 7/2014 a jeho rozsudkom z 18. marca 2015 (ďalej len „napadnuté konanie najvyššieho súdu“ a „napadnuté rozhodnutie“).

2. Z obsahu podanej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ „... dňa 14. 02. 2014 podal žiadosť o prepočet dôchodkovej dávky. Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia sťažovateľa listom z 14. 03. 2014 informoval o tom, že požiadal porušovateľa 1/ o prevod dôchodkového poistenia sťažovateľa od 01. 01. 2004.

Dňa 05. 05. 2014 bol sťažovateľovi na vedomie zaslaný list porušovateľa 1/, v ktorom oznamuje, že dôchodkové poistenie od 01. 01. 2004 Vojenskému úradu neprevedie dokým sa vedú súdne spory medzi sťažovateľom a porušovateľom 1/.

Sťažovateľ voči vyššie uvedenému postupu porušovateľa 1/ dňa 08. 05. 2014 podal sťažnosť. Porušovateľ reagoval na sťažnosť listom z 15. 05. 2014, ktorým sťažnosti nevyhovel.

Sťažovateľ následne podal dňa 14. 05. 2014 žalobu na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy voči porušovateľovi 1/.

Porušovateľ 2/ rozhodol o žalobe sťažovateľa rozsudkom 10 Sžz 7/2014 z 18. 03. 2015 (doručeným 08. 04. 2014), ktorým žalobu zamietol z dôvodu, že sťažovateľ nepodal sťažnosť podľa zákona o sťažnostiach č. 9/2010 Z. z. v platnom znení, čím nevyčerpal všetky prostriedky.“.

3. S ohľadom na uvedené sťažovateľ následne v sťažnosti vyvodzuje porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zo strany najvyššieho súdu tým, že „... porušovateľ 2/ napriek tomu, že sťažnosť podaná bola zamietol žalobu sťažovateľa s odôvodnením, že nepodal sťažnosť“, a zo strany Sociálnej poisťovne tým, že „... porušovateľ 1/ v správnom súdnictve nedoručil porušovateľovi kompletný spis napriek tomu, že mal zákonnú povinnosť tak urobiť“. Sťažovateľ v kontexte zmieneného považuje za zrejmé, že najvyšší súd si od Sociálnej poisťovne pre účely rozhodovania vo veci kompletný spisový materiál nevyžiadal, respektíve alternatívne, že Sociálna poisťovňa

kompletný spisový materiál (vrátane podanej a vybavenej sťažnosti) najvyššiemu súdu nepredložila.

4. Sťažovateľ v podanej sťažnosti rovnako namieta i porušenie svojho základného práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe, ku ktorému malo dôjsť nezákonným a protiústavným postupom Sociálnej poisťovne, ktorá odmietla „... *previesť odvedené poistné sťažovateľa Vojenskému úradu sociálneho zabezpečenia. ...*

Porušovateľ 1/ si nesplnil svoju povinnosť v zákonom stanovenej lehote 30 dní a odmieta previesť poistné. ... V dôsledku postupu porušovateľa 1/ nemôže Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia zvýšiť sťažovateľovi starobný dôchodok (považovaný za výsluhový), nakoľko mu neboli poukázané potrebné finančné prostriedky.

Sťažovateľ osobitne poukazuje na to, že napriek vysokému veku 83 rokov je stále zárobkovo činný a odvádza platby poistného do fondov porušovateľa 1/. Porušovateľ 1/ naopak má jediný záujem, a to ponechať si peniaze poctivo odvedené sťažovateľom ako dôchodkové poistenie a brániť mu v zvyšovaní starobného dôchodku a to aj nezákonným postupom (zásahom). ...“.

5. V závere podanej sťažnosti si sťažovateľ uplatňuje primerané finančné zadost'učinenie „... *ako násobok sumy, o ktorú mal byť dôchodok zvýšený, ktorá mu nebola doteraz vyplatená a súčtu s úrokom z omeškania stanoveným v zmysle občianskeho zákonníka“.*

6. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní prijal sťažnosť na ďalšie konanie a následne vydal tento nález:

„Základné práva a slobody sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu SR v konaní číslo 10Sž 7/2014 porušené boli.

Základné práva a slobody sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky postupom Sociálnej poisťovne v konaní č. BA-84683/2014 34039 - 2/2014 - BA a v konaní číslo 10Sž 7/2014 vedenom na Najvyššom súde SR porušené boli.

Základné práva a slobody sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] na primerané hmotné zabezpečenie v starobe podľa článku 49 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Sociálnej poisťovne v konaní č. BA-84683/2014 34039 - 2/2014 - BA a v konaní číslo 10Sž 7/2014 vedenom na Najvyššom súde SR porušené boli.

Rozsudok Najvyššieho súdu SR č. k. 10 Sžz 7/2014 z 18. 03. 2015 sa zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu SR na ďalšie konanie.

Najvyšší súd SR je povinný [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] uhradiť sumu 292,25 EUR.

Sociálna poisťovňa, ústredie je povinná [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] uhradiť sumu 113,96 EUR.

Najvyšší súd SR a Sociálna poisťovňa, ústredie sú povinní uhradiť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ] náhradu trov konania na Ústavnom súde vo výške 355,73 EUR na účet jeho právneho zástupcu do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

7. Podaním doručeným ústavnému súdu 27. mája 2015 sťažovateľ pozornosť ústavného súdu upriamil na vydanie uznesenia sp. zn. 10 So 107/2014 z 15. apríla 2015 zo strany najvyššieho súdu, ktorý zrušil v rámci odvolacieho konania napadnuté rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Sd 101/2012-119 z 8. júla 2014 (vo veci preskúmania rozhodnutia Sociálnej poisťovne č. 320 503 7490 0 z 19. septembra 2013) a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ k podaniu zároveň pripojil fotokópiu predmetného rozhodnutia.

II.

8. Ústavný súd si pre účely preskúmania a objektívneho posúdenia sťažovateľom tvrdených skutočností v rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti zadovážil príslušný podkladový spis najvyššieho súdu (súdny spis sp. zn. 10 Sžz 7/2014), ako i Sociálnej poisťovne (dávkový spis č. 320 503 7490).

8.A Zo súdneho spisu najvyššieho súdu vedeného pod sp. zn. 10 Sžz 7/2014 ústavný súd zistil tieto skutočnosti:

- žalobou zo 14. mája 2014 (č. 1. 1 a nasl.) doručenou najvyššiemu súdu 19. mája 2014 sa sťažovateľ domáhal ochrany pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy (sťažovateľ v žalobe neargumentoval splnením podmienky prípustnosti konania o nezákonnom zásahu vyžadovanej Občianskym súdnym poriadkom (ďalej aj „OSP“) v ustanovení § 250v ods. 3, a teda vyčerpaním prostriedkov, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, pozn.),

- v podaní zo 6. augusta 2014 (č. 1. 19) doručenom najvyššiemu súdu 11. augusta 2014 sťažovateľ okrem „vyjadrenia vo veci“ splnenie zákonnej podmienky prípustnosti konania o nezákonnom zásahu podľa § 250v ods. 3 OSP neuviedol,

- v zápisnici o pojednávaní z 18. marca 2015 splnomocnený zástupca sťažovateľa k zákonným podmienkam prípustnosti podaného návrhu uviedol, že „... návrh bol podaný včas, čo vyplýva zo samotného podania návrhu a pokiaľ ide o použitie opravného prostriedku, zákon č. 328/2002 Z. z. ani iné súvisiace predpisy takýto prostriedok neupravujú.“ a

- v súdnom spise najvyššieho súdu bola poznámka o zapožičaní príslušného podkladového spisu Sociálnej poisťovne, ktorý bol najvyššiemu súdu doručený 9. júna 2014 a vrátený Sociálnej poisťovni po rozhodnutí najvyššieho súdu 31. marca 2015.

Ústavný súd s ohľadom na uvedené považoval za preukázané, že najvyšší súd v čase rozhodovania vo veci návrhu sťažovateľa na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Sžz 10/2014 disponoval príslušným dávkovým spisom Sociálnej poisťovne, ktorý bol Sociálnej poisťovni vrátený spolu s rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 10 Sžz 7/2014 z 18. marca 2015.

8.B Z dávkového spisu Sociálnej poisťovne vedeného pod č. 320 503 7490 ústavný súd zistil, že:

- v podaní z 8. mája 2014 (označenom ako „o zvýšenie starobného dôchodku - sťažnosť na nezákonný postup a nedodržanie lehoty“) sťažovateľ prostredníctvom splnomocneného zástupcu Sociálnej poisťovni uviedol:

«Dňa 14. 02. 2014 som podal v mene mandanta... žiadosť o prepočet dôchodkovej dávky. Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia ma listom z 14. 03. 2014 informoval o tom, že požiadal Sociálnu poisťovňu o prevod dôchodkového poistenia od 01. 01. 2004.

Dňa 05. 05. 2014 mi bol na vedomie zaslaný list Sociálnej poisťovne, v ktorom oznamuje, že dôchodkové poistenie od 01. 01. 2004 Vojenskému úradu neprevedie dokým sa vedú súdne spory medzi Sociálnou poisťovňou a mandantom.

Uvedený postup Sociálnej poisťovne je nezákonný, podľa ust. § 67 ods. 4 zák. č. 99/1963 Zb. v plamom znení:

„Sociálna poisťovňa je povinná vyžiadané poistné na starobné poistenie a údaje o poistencovi odvieť útvaru sociálneho zabezpečenia ministerstva alebo Vojenskému úradu sociálneho zabezpečenia do 30 dní od vyžiadania, ak také poistné nebolo zhodnotené pre nárok na dôchodok a jeho výšku Sociálnou poisťovňou. Starobný dôchodok podľa osobitného predpisu 33e) v takom prípade zvyšuje príslušný útvar sociálneho zabezpečenia ministerstva alebo Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia.“

Z citovaného ustanovenia vyplýva explicitne povinnosť Sociálnej poisťovne vyžiadané poistné previesť. Žiadne zákonné ustanovenie naopak nepriznáva Sociálnej poisťovni možnosť odmietnuť prevedenie poistného.

Sociálna poisťovňa nesplnila svoju povinnosť v zákonom stanovenej lehote 30 dní a odmieta ju splniť naďalej. Týmto žiadam aby Sociálna poisťovňa zjednala nápravu a previedla poistné Vojenskému úradu sociálneho zabezpečenia a to v lehote do 13. 05. 2014. Po uplynutí uvedeného termínu podám v mene mandanta žalobu na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, čím sociálnej poisťovni predpokladateľne vznikne aj povinnosť uhrádzať trovy konania.

Žiadam o informovanie o zjednaní nápravy bezodkladne.

Odporúčam vec nepodceňovať!» a

- Sociálna poisťovňa v reakcii na podanie sťažovateľa z 8. mája 2015 listom z 15. mája 2014 (č. BA-84683/2014 34039-2/2014-BA; označeným ako „[REDAKOVANÉ]“, prevod poisťného na starobné poistenie - stanovisko“) zaujala k veci toto stanovisko:

«K Vášmu podaniu, zo dňa 8. mája 2014, vo veci prevodu poisťného na starobné poistenie podľa § 67 ods. 4 zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“), týkajúceho sa Vášho mandanta [REDAKOVANÉ], bytom [REDAKOVANÉ], uvádzame.

Podľa § 67 ods. 4 zákona Sociálna poisťovňa je povinná vyžiadané poisťné na starobné poistenie a údaje o poistencovi odvieť útvaru sociálneho zabezpečenia ministerstva alebo Vojenskému úradu sociálneho zabezpečenia do 30 dní od vyžiadania, ak také poisťné nebolo zhodnotené pre nárok na dôchodok a jeho výšku Sociálnou poisťovňou.

Dňa 17. januára 2013 si [REDAKOVANÉ] uplatnil v Sociálnej poisťovni nárok na starobný dôchodok od 1. januára 2013. Na nárok na starobný dôchodok nebolo menovanému zhodnotené žiadne obdobie dôchodkového poistenia získané po 31. decembri 2003. Sociálna poisťovňa preto rozhodnutím zo dňa 19. septembra 2013 žiadosť menovaného o starobný dôchodok zamietla. Rozhodnutie [REDAKOVANÉ] prevzal dňa 27. septembra 2013. Pretože v zákonom ustanovenej lehote podal návrh na preskúmanie tohto rozhodnutia súdom, rozhodnutie Sociálnej poisťovne nenadobudlo právoplatnosť.

Po preskúmaní rozhodnutia Sociálnej poisťovne súdom môžu nastať dve situácie. Súd buď potvrdí rozhodnutie Sociálnej poisťovne, v takomto prípade sa poisťné na starobné poistenie nebude zhodnocovať pre nárok na starobný dôchodok Sociálnou poisťovňou, alebo súd rozhodnutie Sociálnej poisťovne zruší a vráti jej vec na ďalšie konanie o nároku na starobný dôchodok, v ktorom bude zhodnotené obdobie sociálneho poistenia, ako aj poisťné.

Pokiaľ súd o rozhodnutí Sociálnej poisťovne právoplatne nerozhodne, Sociálna poisťovňa nemá možnosť v súvislosti so žiadosťou o prevod poisťného na starobné poistenie relevantne posúdiť, či požadované poisťné bolo alebo nebolo zhodnotené pre nárok na starobný dôchodok Sociálnou poisťovňou na účely aplikácie § 67 ods. 4 zákona.

Ak by Váš mandant rozhodnutie Sociálnej poisťovne o zamietnutí jeho žiadosti o starobný dôchodok nenapadol podaním návrhu na preskúmanie súdom a toto rozhodnutie by bolo nadobudlo právoplatnosť, Sociálna poisťovňa by na základe žiadosti Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia, zo dňa 14. marca 2014, previedla poistné na starobné poistenie, pretože by bola splnená jedna z podmienok podľa § 67 ods. 4 zákona o tom, že poistné nebolo zhodnotené pre nárok na dôchodok a jeho výšku Sociálnou poisťovňou.

Z uvedeného vyplýva, že Sociálna poisťovňa pristúpi k prípadnej realizácii prevodu poistného až po preskúmaní rozhodnutia Sociálnej poisťovne o nároku na starobný dôchodok súdom a nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia súdu.»

Ústavný súd po nahliadnutí do dávkového spisu Sociálnej poisťovne č. 320 503 7490 považoval za nesporné, že Sociálna poisťovňa podanie sťažovateľa z 8. mája 2014 nevyhodnotila ako sťažnosť podanú v zmysle zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sťažnostiach“) (uvedené sťažovateľ v „spornom podaní“ z 8. mája 2014 ani netvrdil). Sociálna poisťovňa preto listom č. BA-84683/2014 34039-2/2014-BA z 15. mája 2014 zaujala stanovisko k podaniu sťažovateľa z 8. mája 2014 a predmetné podanie za sťažnosť podanú v zmysle zákona o sťažnostiach nepovažovala. Uvedený postup vybavenia podania sťažovateľa z 8. mája 2014 zo strany Sociálnej poisťovne sťažovateľ následne nerozporoval.

III.

9. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, a k namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších

predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

11. Sťažovateľ sa v petite podanej ústavnej sťažnosti (bod 6) domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe podľa čl. 49 ods. 1 ústavy postupom Sociálnej poisťovne v konaní vedenom pod č. BA-84683/2014 34039-2/2014-BA, ako i postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Sž 7/2014. Zároveň žiada rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 10 Sžz 7/2014 z 18. marca 2015 zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

Pozornosti ústavného súdu v súvislosti so správnou formuláciou petitu ústavnej sťažnosti neuniklo, že sťažovateľ pravdepodobne mylne v dôsledku nepozornosti uviedol v súvislosti s namietaním porušenia základného práva na primerané hmotné zabezpečenie v starobe „čl. 49 ods. 1 ústavy“, a nie čl. 39 ods. 1 ústavy, rovnako nesprávne uviedol aj napadnuté konanie najvyššieho súdu ako sp. zn. „10 Sž 7/2014“, a nie ako sp. zn. 10 Sžz 7/2014.

III.A K namietanému porušeniu čl. 39 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým postupom Sociálnej poisťovne v konaní vedenom pod č. BA-84683/2014 34039-2/2014-BA

12. Ústavný súd stabilne vo svojej judikatúre týkajúcej sa otázky právomoci ústavného súdu na prerokovanie sťažnosti v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy uvádza, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

13. Sťažovateľ mal k dispozícii na ochranu svojich základných práv zaručených v ústave (bod 6) (proti napadnutému postupu Sociálnej poisťovne) možnosť domáhať sa ochrany svojich práv návrhom v konaní o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy podľa § 250v OSP, čo aj využil.

Vecne príslušným súdom na poskytnutie ochrany proti namietanému porušeniu práv sťažovateľa bol v zmysle dikcie ustanovenia § 246 ods. 2 písm. b) OSP najvyšší súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc na prerokovanie sťažnosti v časti smerujúcej proti postupu Sociálnej poisťovne, a preto sťažnosť z tohto dôvodu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.B K namietanému porušeniu čl. 39 ods. 1 ústavy napadnutým postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Sžz 7/2014 a jeho rozsudkom z 18. marca 2015

14. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie základného práva zaručeného v čl. 39 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho súdu a jeho napadnutým rozhodnutím, ústavný súd podotýka, že sťažovateľ, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, v tomto smere ústavnú sťažnosť neodôvodnil v zmysle požiadavky § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Na podporu svojho tvrdenia o porušení čl. 39 ods. 1 ústavy vo svojej sťažnosti neuviedol žiadne konkrétne argumenty, ktoré by akýmkoľvek spôsobom v prípade postupu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Sžz 7/2014, respektíve v prípade napadnutého rozhodnutia, takéto porušenie signalizovali.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní konštatoval, že sťažnosť sťažovateľa v tejto časti neobsahuje kvalifikované odôvodnenie, a preto nespĺňa ani podstatnú náležitosť ustanovenú v § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde, a preto ju v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí, eventuálne, porušenie čl. 39 ods. 1 ústavy sťažovateľ napádal iba ako súčasť jeho argumentácie k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy.

III.C K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Sžz 7/2014 a jeho rozsudkom z 18. marca 2015

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16. Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

17. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory

všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je daná v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (I. ÚS 225/03, I. ÚS 334/08).

18. Ústavný súd v kontexte námietky sťažovateľa týkajúcej sa skutočnosti, že najvyšší súd v čase rozhodovania nemal k dispozícii dávkový spis odporkyne a sťažovateľ splnil podmienku prípustnosti návrhu v zmysle ustanovenia § 250v ods. 3 OSP, v prvom rade poznamenáva, že po nahliadnutí do súdneho spisu najvyššieho súdu sp. zn. 10 Sžz 7/2015 považoval ústavný súd za preukázané, že najvyšší súd v čase rozhodovania vo veci návrhu sťažovateľa na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy príslušným dávkovým spisom Sociálnej poisťovne, ktorý bol Sociálnej poisťovni vrátený spolu s rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 10 Sžz 7/2014 z 18. marca 2015 (bod 8.A), disponoval.

V záujme objasnenia otázky splnenia podmienky prípustnosti návrhu podľa § 250v ods. 3 OSP najvyšší súd tak, ako to uviedol v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, „... za tým účelom nariadil vo veci pojednávanie (§ 250g ods. 1 v spojení s § 250v ods. 8 OSP) na deň 18. marca 2015, na ktorom preveroval okolnosti podstatné pre posúdenie splnenia podmienok prípustnosti návrhu na konanie vyplývajúce z príslušných ustanovení OSP upravujúcich postup súdu pre konanie o návrhu na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy.“. Najvyšší súd sa na pojednávaní 18. mája 2015 pýtal splnomocneného zástupcu sťažovateľa na splnenie zákonných podmienok prípustnosti podaného návrhu a tento k veci uviedol, že „... návrh bol podaný včas, čo vyplýva zo samotného podania návrhu a pokiaľ ide o použitie opravného prostriedku, zákon č. 328/2002 Z. z. ani iné súvisiace predpisy takýto prostriedok neupravujú“.

Ústavný súd s ohľadom na uvedené považoval za preukázané, že sťažovateľ splnenie podmienky prípustnosti návrhu v zmysle § 250v ods. 3 OSP v samotnom návrhu zo 14. mája 2014 (bod 8.A) nielenže netvrdil, ale nebol si toho vedomý ani na pojednávaní nariadenom najvyšším súdom na 18. máj 2015. Predmetné splnenie podmienky prípustnosti návrhu podľa § 250v ods. 3 OSP začal sťažovateľ uvádzať až po tom, čo najvyšší súd jeho návrh rozsudkom sp. zn. 10 Sžz 7/2014 z 18. mája 2015 z uvedeného dôvodu zamietol.

Po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, ako i príslušného súdneho spisu sp. zn. 10 Sžz 7/2014 (bod 8.A) ústavný súd teda dospel k záveru, že najvyšší súd svoje rozhodnutie, ktorým zamietol návrh sťažovateľa na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy z dôvodu nesplnenia zákonnej podmienky prípustnosti návrhu v zmysle ustanovenia § 250v ods. 3 OSP, náležite odôvodnil, čo potvrdzuje jeho argumentácia z v konaní zistených skutkových skutočností a na tomto základe vyvođených právnych záverov.

19. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia (s. 3[~] 7) vyplýva, že najvyšší súd s poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžz 1/2009 z 3. marca 2009 a rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 428/09 z 28. apríla 2005 pomerne vyčerpávajúcim spôsobom reagoval na otázku nesplnenia podmienok prípustnosti návrhu podľa § 250v ods. 3 OSP a svoje rozhodnutie aj náležite vyargumentoval.

Pre posúdenie danej veci ústavným súdom je relevantný najmä právny záver najvyššieho súdu o zamietnutí návrhu sťažovateľa odôvodnený tým, že:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd vecne príslušný (§ 10 ods. 2, § 246 ods. 2 písm. b/ OSP) sa oboznámil s podaným návrhom, ako aj ďalšími podaniami účastníkov, tieto skúmal primárne z hľadiska splnenia podmienok na konanie; za tým účelom nariadil vo veci pojednávanie (§ 250g ods. 1 v spojení s § 250v ods. 8 OSP) na deň 18. marca 2015, na ktorom preveroval okolnosti podstatné pre posúdenie splnenia podmienok prípustnosti návrhu na konanie vyplývajúce z príslušných ustanovení OSP upravujúcich postup súdu pre konanie o návrhu na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy. Zástupca navrhovateľa na pojednávaní k zákonným podmienkam prípustnosti podaného návrhu uviedol, že návrh bol podaný včas, čo vyplýva zo samotného návrhu a pokiaľ ide o použitie

opravného prostriedku, zákon č. 328/2002 Z. z. ani iné súvisiace predpisy takýto prostriedok neupravujú.

Senát najvyššieho súdu po zistení, že návrh nebol podaný po vyčerpaní prostriedkov, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis (§ 250v ods. 3 veta prvá OSP), tento návrh v zmysle § 250v ods. 4 OSP jednomyselne zamietol (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z.) ako neprípustný bez meritórneho preskúmania jeho dôvodnosti. ...

Aj keď zákonodarca vzhľadom na rôznorodosť oblastí verejnej správy z hľadiska predmetu právnej regulácie, ako aj nadväzujúcich typov správnych konaní, v rámci ktorých môžu prichádzať do úvahy rôzne právne prostriedky nápravy (v niektorých prípadoch aj viaceré z nich), bližšie nedefinuje obsah pojmu „prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis“, odpoveď možno nájsť v ustálenej judikatúre Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako aj v súvisiacich rozhodnutiach Ústavného súdu Slovenskej republiky zaoberajúcimi sa okrem iného aj rozsahom a účelom takéhoto právneho nástroja. ...

Povinnosťou vyčerpať prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, sa zaoberali aj v ďalších svojich rozhodnutiach ako Ústavný súd Slovenskej republiky (napr. III. ÚS 317/04, I. ÚS 74/05-18, III. ÚS 78/2010, IV. ÚS 428/09), tak aj Najvyšší súd Slovenskej republiky (napr. 8 Sžnč 6/2011, 8 Sžz 1/2010). Z uvedených dôvodov je potrebné na uplatnení tohto inštitútu trvať a nemožno na jeho vyžadovanie rezignovať. Preto nebolo možné uznať námietku navrhovateľa, že zákon č. 328/2002 Z. z. ani iné súvisiace predpisy takýto prostriedok neupravujú, z čoho vyvodil, že v prejednávanej veci zákonná požiadavka na vyčerpanie prostriedkov, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, nemá svoje opodstatnenie.

Vychádzajúc z judikatúry (napr. IV. ÚS 428/09-33 z 28. apríla 2005) možno ustáliť, že takýto prostriedok musí byť podaný osobou dotknutou zásahom, musí byť primerane kvalifikovaný a formalizovaný (aby z jeho obsahu bolo prinajmenšom zrejmé, kto ho robí, komu je určený, čoho sa týka a čo sa vytyka, prípadne podporený relevantnými dôkazmi, resp. odkazmi na ne) tak, aby dotknutý orgán mal čas a priestor na zaujatie kvalifikovaného stanoviska a prípadne nepokračoval v zásahu, resp. odstránil škodlivé následky svojho konania.

Podľa názoru súdu navrhovateľ pred podaním návrhu na ochranu pred zásahom na súd takto nepostupoval, nesplnil teda podmienku vyžadovanú zákonom ako predpoklad

prípustnosti návrhu v zmysle § 250v ods. 3 OSP, preto aj s poukazom na citovanú judikatúru, keďže nezistil žiaden relevantný dôvod, aby sa od nej odchýlil, Najvyšší súd Slovenskej republiky návrh navrhovateľa ako neprípustný v súlade s ust. § 250v ods. 4 OSP in fine zamietol.“.

20. V kontexte zmieneného ústavný súd zdôrazňuje, že konanie v zmysle piatej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku sa začína žalobou, v ktorej bude fyzická osoba alebo právnická osoba tvrdiť, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak takýto zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie.

V žalobe preto žalobca musí tvrdiť, že bol ukrátený na svojich právach a právom chránených záujmoch (musí ísť o jeho práva a záujmy, inak žaloba nemôže byť úspešná), že ide o zásah, ktorý nie je rozhodnutím a jeho účinky priamo dopadajú na žalobcu, že dôsledky zásahu trvajú alebo objektívne hrozí jeho opakovanie, že vyčerpal všetky prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný zákon tak, ako to je v konaní proti nečinnosti správneho orgánu, a že dodržal zákonom ustanovenú lehotu na podanie žaloby, ktorá je 30 dní odo dňa, keď sa osoba dotknutá zásahom o ňom dozvedela, najneskôr však do jedného roka odo dňa, keď k nemu došlo.

Sťažovateľ však tak v podanom návrhu zo 14. mája 2014 (bod 8.A), ako i na pojednávaní najvyššieho súdu 18. mája 2015 skutočnosť, že vyčerpal všetky prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný zákon, netvrdil a neuviedol to ani potom, ako sa ho na to na pojednávaní pýtal najvyšší súd.

21. K tomu, aby bol sťažovateľ v konaní pred najvyšším súdom úspešný, nestačilo, aby Sociálnej poisťovni doručil sporný dokument z 8. mája 2014 (bod 8.B) a tento až potom, ako mu najvyšší súd návrh zamietol z dôvodu nesplnenia zákonnej podmienky prípustnosti návrhu podľa § 205v ods. 3 OSP, začal označovať za prostriedok, ktorého použitie v zmysle § 250v ods. 3 OSP umožňuje osobitný predpis, t. j. za sťažnosť v zmysle

zákona o sťažnostiach (ako jednu z podmienok prípustnosti návrhu v zmysle piatej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku).

Preto ak sťažovateľ uplatnil procesný prostriedok nesprávne, teda tak, že tento následne nebol spôsobilý požadovanú ochranu práva poskytnúť, v takomto prípade nastáva obdobná situácia, ako by procesný prostriedok neuplatnil vôbec, oneskorene alebo chybné.

Konanie pred ústavným súdom navyše nie je konaním, v rámci ktorého by bolo možné naprávať to, čo účastník predchádzajúceho konania pred správnym, respektíve následne i súdnym orgánom svojím vlastným postupom zanedbal, keď si riadne nehájil svoje práva, hoci tak urobiť mal a mohol [vigilantibus iura (m. m. I. ÚS 155/08)].

22. Hoci je podľa názoru ústavného súdu takýto vyslovene formálny prístup najvyššieho súdu k otázke splnenia zákonných podmienok prípustnosti návrhu podľa piatej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (§ 250v ods. 3) v napadnutom rozhodnutí do istej miery na rozhraní ústavnej akceptovateľnosti, v konkrétnych okolnostiach daného prípadu (bod 18 a bod 19) ho však ešte možno považovať za ústavne udržateľný.

Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu dáva zároveň sťažovateľovi inštruktážny návod, ako má prípadne brániť svoje práva v obdobnej situácii v budúcnosti.

23. Po zhodnotení obsahu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd primeraným, ústavne udržateľným spôsobom odôvodnil postup, akým dospel k záveru o nesplnení podmienok prípustnosti konania v zmysle § 250v ods. 3 OSP, poukazujúc na rozhodovaciu prax tak najvyššieho súdu, ako i ústavného súdu.

Tým najvyšší súd splnil požiadavky kladené na jeho rozhodnutie čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorých absenciu mu sťažovateľ vyčítal. Uvedený výklad najvyššieho súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, resp. za taký, ktoré by popieral zmysel práva na súdnu ochranu.

Keďže ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu a porušením základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

III.D

24. Ústavný súd v závere poznamenáva, že v zmysle ustanovenia § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde sa k návrhu na začatie konania musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie sťažovateľa advokátom, ak tento zákon neustanovuje inak. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom. Ústavný súd v zhode so svojou skoršou judikatúrou považuje za potrebné zdôrazniť, že zmyslom inštitútu splnomocnenia je, že sa udeľuje inej osobe v rozsahu vymedzenom splnomocniteľom, pričom splnomocniteľ uvedeným úkonom dáva tretím osobám najavo, v akom rozsahu ho splnomocnená osoba zastupuje.

Hoci sťažovateľ prostredníctvom kvalifikovaného zástupcu, ktorý koncipoval aj samotnú sťažnosť podanú ústavnému súdu, s návrhom doručil i splnomocnenie pre advokáta na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, predmetné splnomocnenie vykazovalo vadu neurčitosti, keďže v ňom nebolo vymedzené, akej veci sa (v konaní pred ústavným súdom) týka. Predloženie splnomocnenia je pritom povinnosťou vyplývajúcou z už citovaného § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že sťažnosť vykazuje i nedostatok náležitostí predpísaných zákonom.

25. V súvislosti s uvedeným nedostatkom ústavný súd pripomína, že tento nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na takýto postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom, pričom z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, III. ÚS 357/2010, II. ÚS 309/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010). Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval

úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom. Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

24. Keďže sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. februára 2016